

Йоанна Ягелло
КАВА З КАРДАМОНОМ

Моєму дідусеві
ПРОЛОГ

Була чудова погода, саме ідеальна для фотографування. Пообіднє сонце м'яко освітлювало траву, кущ квітучої форзиції, лавку й обличчя жінки, що сиділа на ній. На вигляд їй було хіба ледь за двадцять. Великі, сіро-блакитні очі, примружені від сонця, маленький, усіяний ластовинням, носик, гарні губи. Вона посміхалася до чоловіка, який тримав у руках фотоапарат, а не до немовляти, що сиділо в неї на колінах. Убране в біле платтячко з тоненького батисту, пошите, мабуть, якоюсь бабусею чи тіткою, бо купити тоді щось таке було майже неможливо, маля не плакало. Воно вдивлялося в об'єктив, здивовано піднявши гарно окреслені бровенята. З-під білого чепчика видніли золотаві кучерики. Тоді ще не було цифрових апаратів, і відповідне розташування об'єкта вимагало часу й неабиякої терплячості. Плівка у фотоапараті закінчувалася, можливо, це був останній знімок. Позаду виднів ставок, де, якщо добре придивитися, плавала одна-єдина самотня качка, котра, певне, теж вигрівала на сонечку пір'ячко й водночас ледь змахувала крильми, обвіваючи лискуче черевце. З іншого боку, на пагорбку стояла осяяна сонячними променями біла кругла альтанка, місце зустрічі закоханих пар. Перед тим, як сфотографуватися, жінка розгладила на колінах сукенку у великі квіти. Правою рукою обійняла немовля, а ліву поклала на животі, погладжуючи опуклість крізь тонку тканину. Чоловік із фотоапаратом сказав, мабуть, щоб вони на хвилюку завмерли, і ця мить запевне тривала занадто довго. Жінка почувалася незручно, але слухняно застигла на лавці. Якщо це й справді було останнє фото, чоловік заховав фотоапарата до сумки й узяв дитину. Жінка, може, попила води, бо, мабуть, стояла спека, а тоді підвелася, й усі повільно пішли в бік ставка. Вона ще не знала, що доля готує їй несподіванку, якої вона не очікувала.

ВЕРЕСЕНЬ

І

— Фі-і-іку-у-ус! — верескнула Лінка й рвучко підхопилася на ліжку. Кудлатий пес дихнув їй просто в обличчя теплим, щасливим подихом, а тоді лизнув дівчині щоку. Лінка знехотя зиркнула на годинника. Умгу, пів на десяту. Цікаво, чи собаку вже вигулювали. Можна було закластися, що ні. — Фікус, ти вже на вулиці був? — запитала вона, силкуючись намацати капці під купою газет і пожмаканим одягом. Шалений собачий танок по смугастому килимку явно свідчив, що пес прагне вийти. Лінка потягнулася й глянула у вікно. Дах костелу блищав від дощу. Вона обожнювала цей краєвид. Їй вдалося переконати маму переробити кухню на кімнату для неї. Власні п'ять із половиною метрів. Просто неймовірно, що тут помістилися ліжко, і письмовий стіл, і книжковий стелаж, і навіть невеличка шафа. Нехай собі Кай тішиться, що в нього велика кімната. Їй подобається у своїй нірці. Дощ полив дужче. "Не забути парасольку, — подумала Лінка. — Добре, що лінійка з нагоди початку навчального року розпочнеться лише об одинадцятій. Помию голову, поснідаю, принаймні нікуди не поспішатиму. Останній день розслабухи".

Позіхаючи, дівчина почалапала на кухню. На блискучій стільниці лежала записка.

Халіно!

Відведи Казика до садочка. Я не встигну. Не запізнися на лінійку. Залишаю тобі гроші на квіти. Повернуса пізно.

Мама

"Квіти приносять на закінчення року, мамо", – подумала Лінка. А тоді відчула, як лють розливається по ній аж до кінчиків ледь відстовбурчених вух. По-перше, ніяка вона не Халіна. Скільки можна просити. Досить того, що її назвали на честь прабабці, яка, мабуть, у труні перевертається, бо якби була жива, то напевно наполягла би, щоб Лінку назвали по-іншому. Юлія. Моніка. Може, Марта. Досить, що ім'я Халіна записане в усіх документах. Цікаво, як це мати примудрилася назвати їх такими лажевими іменами: Халіна й Казимеж! Добре, що їх лише двоє, бо мати негайно згадала би про когось із родичів з якоїсь провінційної діри, Стефана чи Божидара, чи ще якусь там Генрику! По-друге, мамо, це не моя дитина! Починається! Пограйся з Казиком, відведи Казика, почитай Казикові! Бідолашний Каю (бо для Лінки братик був Каєм), мама з тобою не піде, хоча це перший день у садочку після літніх канікул.

– Каю, вставай! – погукала вона, намагаючись одночасно знайти святковий одяг. Чудово. Минулорічна спідниця не бажала застібатися. Лінка попросувала блузку, яка, на щастя, прикривала неслухняного гудзика, позичила в мами шкарпетки тілесного кольору, вирішивши, що смугасті чи махрові рожеві аж ніяк не пасуватимуть до святкових туфель, полегшено перевела подих і подалася, нарешті, будити Кая.

Почувши, що треба йти до садочка, заспаний шестирічний хлопчик вирішив поскладати до рюкзака всі свої машинки. Тоді заявив, що хоче одягти улюблені пляжні шорти із зеленими пальмами, а на сніданок вимагав сосиску з гірчицею. Машинки не поміщалися, тому крім рюкзака Кай узяв дві найбільші під пахву й нізачо не бажав з ними розлучитися навіть тоді, коли одягався й снідав. Під шорти натягнув товсті колготки. Гм, вигляд був доволі химерний, проте дитина здавалася задоволеною. Сосисок не було, тож малий виїв півбаночки гірчиці й закусив тістечком. Лінка не поснідала, бо в холодильнику, крім гірчиці, був хіба що початий ванільний сирок, та їй однаково нічого не хотілося. Під час канікул вона звикла спати до полудня, і їй шлунок о цій порі не подавав жодних ознак життя. Крім того, протягом останніх двох місяців Лінка рідко дивилася на годинника. Зате відтепер у неї знову почнуться ранкові стреси. Намагаючись застібнути спідницю й знайти шітку для волосся, дівчина подумала, що вони вже почалися. Може, тому їй навіть сирка не хотілося. На щастя, садочок був недалеко. Зараз лише двадцять по десятій. Устигнуть.

Кай слухняно чекав біля дверей, тихіший ніж завжди, вбраний у непромокальну курточку. Лінка витягла із шафи свої чорні туфлі, але тут-таки зіштовхнулася із прикрою несподіванкою. Туфлі виявилися замалі! Спробувала ще раз, але ноги ніяк не влезли. Дівчина подумки швиденько переглянула своє взуття. Що може бути замість чорних туфель? Кросівки? Червоні високі кеди? Важкі черевики? З іншого боку, якщо вже їй нога так виросла, може, підійдуть якісь мамині туфлі? О, чудові. Щоправда, підбори трохи зависокі, зате ефект класний. Лінка була висока й струнка, на шпильках виглядала, як модель. Трохи химерно, але кеди – це вже повна лажа. Узяла Кая за ручку й відчинила двері. До кишені поклала залишені мамою гроші. "Вистачить, щоб десь пообідати", – подумала Лінка. Невеликий дощ десь на середині дороги перетворився на зливу. Кай заховався під блакитним непромокальним каптуром, проте Лінка забула парасольку, а туфлі немилосердно натирали ноги. Непомітно було, що канікули закінчилися: вулиці й досі були порожні, а машини проїжджали Маршалковською, не зупиняючись, незважаючи на вранішню годину пік. Хтось час від часу пробігав, сховавшись під парасолькою, що скидалася на мокрий від дощу великий гриб. Єдиною ознакою початку навчального року була поява пересувних яток з великими написами: "Нові та вживані підручники". Дорогою

до площі Домбровського її кілька разів зупиняли якісь здоровані в спортивних костюмах, з-під каптурів пошепки пропонували купити підручники так, наче то були наркотики або зброя. Лінка раптом усвідомила, що для школи в неї ще нічого немає. На щастя, перший тиждень завжди був необтяжливим. Біля самого садочка Кай згадав, що забув удома рюкзак і почав вередувати. Дівчина вбігла до приміщення задихана й спітніла, незважаючи на зливу. Вихователька з рудим, аж червоним волоссям, кинула на неї незадоволений погляд.

— Дітей треба приводити о дев'ятій, — просичала вона. — У тебе є тапочки, Казіку?

Тапочок не було. Як не було й кольорових олівців "Бамбіно", великої пачки паперових носовичків, альбому для малювання, ножиць чи жодної іншої речі зі списку, який роздавали батькам перед самими канікулами.

— Хлопчик поснідав? — сухо запитала рудоволоса.

— Снідав! — утрутився Казик. — У холодильнику нічого не було, зате гірчиці я з'їв майже всю банку! — похвалився малий.

Вихователька зітхнула й похитала головою, а тоді схопила Кая за руку й за мить обоє зникли за дверима з написом "Мухомори". Накульгуючи, Лінка вийшла з будинку. На годиннику була одинадцята. Дівчина намацала в кишені банкноту й помахала до таксі, яке саме проїжджало повз неї.

Приземкувата, кремово-помаранчева будівля гімназії імені Болеслава Лесьмяна виразно свідчила про те, що це не була ніяка довоєнна школа, котра могла похвалитися довгим списком славетних випускників та історією, записаною в її анналах золотими літерами, а звичайна собі двоповерхова гімназія, заснована в період запровадження освітньої реформи. Раніше тут була початкова школа, і це певним чином відчувалося й зараз: низенькі лавочки в коридорах, запах пасти для підлоги, традиційні, з неодмінними рюшечками, фіранки на вікнах. Клас "А", до якого ходила Лінка, був єдиним неспеціалізованим. Два інші гордо звалися "двомовними". Щоб туди потрапити, треба було мати середній бал не нижче 4,5 та добре скласти вступний іспит. Коли рік тому Лінка прийшла на екзамен і збагнула, що людей у залі принаймні вп'ятеро більше, ніж місць, вона не дуже сподівалася пройти за конкурсом. На свій середній бал їй довелося працювати в поті чола, і дівчина ніколи не приховувала, що на світі існують речі цікавіші, ніж навчання.

Ось чому зараз Лінка заходила до класу зі свіжопофарбованою табличкою "III A", тобто до найгіршого з-поміж третіх, а може й у всій школі. Якби не туфлі на височезних підборах, вона б, напевне, бігла, бо ж запізнилася щонайменше на десять хвилин, але відчувала, що на п'ятах у неї з'явилися пухирі, і тепер їй залишається хіба що поволеньки шкутильгати. "Савецька зараз верещатиме й хитатиме головою", — подумала дівчина. "Ну, Халіно, — пригадала вона вчительку. — Так не можна, дитино. Ми всі чекаємо, доки ти зволиш прийти. Що, по дорозі до кав'ярні заскочила?" Кожного, хто запізнювався, їхня класна керівничка закидала зливою фраз, які могли видаватися кумедними, якби не те, що густо наквацянні помадою губи вчительки рухалися дедалі швидше, бюст хвилювався, а голос злітав усе вище, так, що здавалося, ніби Савецька за мить лусне або кине́ться на свою жертву й поглине її з кістками.

...